

TIÊU MÔ ĐƠN 2: VẼ TRANG TRÍ - 30 tiết (6; 24)

☉ MỤC TIÊU

Kiến thức

- Nắm được được một số kiến thức cơ bản về trang trí: Những kiến thức chung, cách sử dụng màu vẽ, cách vẽ họa tiết, cách thực hiện bài trang trí cơ bản và bài trang trí ứng dụng đơn giản.
- Phân biệt được trang trí cơ bản và trang trí ứng dụng.
- Hiểu được giá trị của mỹ thuật cổ dân tộc.

Kỹ năng

- Rèn luyện các kỹ năng sử dụng màu, vẽ họa tiết, trang trí cơ bản và trang trí ứng dụng
- Vẽ được các bài trang trí theo chương trình.

Thái độ

- Yêu quý và trân trọng cái đẹp.
- Có thị hiếu thẩm mỹ đúng đắn.
- Yêu thích trang trí, thể hiện thái độ nhiệt tình, tích cực trong dạy - học trang trí

II. GIỚI THIỆU TIÊU MÔ ĐƠN

- Thời gian cần thiết để hoàn thành tiêu mô đơn: 30 tiết.

STT	Tên chủ đề	Số tiết	Trang số
1	Những kiến thức chung	2	33
2	Màu sắc	4	40
3	Chép họa tiết	4	44
4	Trang các trí hình cơ bản và trang trí ứng dụng	20	52

III. TÀI LIỆU THIẾT BỊ ĐỂ THỰC HIỆN TIÊU MÔ ĐƠN

Tài liệu:

- Tài liệu in, băng hình, băng tiếng
- Nguyễn Quốc Toán, Đàm Luyện, Nguyễn Hữu Hạnh, Đỗ Thuật, Triệu Khắc Lễ, Bạch Ngọc Diệp, Trịnh Minh Đức, Phạm Ngọc Tới: Sách giáo viên, sách giáo khoa, vở bài tập mỹ thuật các lớp 1, 2, 3, 4, 5, 6,7, 8, 9 - NXB Giáo dục.
- Nguyễn Thị Nhung, Nguyễn Thế Hùng, Phạm Ngọc Tới: Giáo trình Trang trí – NXB Giáo dục 1998.
- Hình chạm trổ Việt Nam qua các thời đại - NXB Mỹ thuật Hà Nội.
- Đặng Bích Ngân (Chủ biên): Từ điển thuật ngữ Mỹ thuật phổ thông –NXB Giáo dục 2002.
- Nguyễn Quốc Toán: Giáo trình Mỹ thuật – NXB Đại học Sư phạm 2004 (Trung tâm giáo dục từ xa).
- Phạm Việt Song: Tự học vẽ - NXB Giáo dục 1998.

Thiết bị

- Tivi, đầu máy
- Bảng pha màu, bảng vẽ, màu vẽ, giấy vẽ, bút chì, bút vẽ màu, tẩy chì ...

IV. NỘI DUNG

Chủ đề 1 : Những kiến thức chung – 2 Tiết (2 ; 0)

Hoạt động 1: Tìm hiểu khái niệm về Trang trí

Thông tin cho hoạt động 1

Trang trí là nghệ thuật làm đẹp phục vụ đời sống tinh thần và vật chất của con người.

Có nhiều cách hiểu khác nhau về trang trí, nhưng tất cả đều có một điểm chung, đó là trang trí tạo nên vẻ đẹp cho sản phẩm.

Ngay từ xa xưa loài người đã biết làm đẹp bằng việc tự chế tạo cho mình những chiếc vòng đeo cổ, đeo tay bằng đá, bằng xương, biết vẽ trên đồ gốm những hoa văn trang trí đẹp mắt và tổ tiên chúng ta cũng đã tạo nên những đồ đồng trang trí tuyệt hảo ở thời Hùng Vương dựng nước... xã hội càng văn minh thì nhu cầu làm đẹp cho cuộc sống càng tăng. Có thể nói ngày nay không có một sản phẩm nào do con người chế tạo ra để phục vụ cuộc sống lại không được quan tâm làm đẹp, vì thế trang trí đã trở thành nhu cầu tất yếu của cuộc sống, một nhu cầu không thể thiếu đối với mỗi con người.

Ở đây, chúng ta cần phân biệt khái niệm: Trang trí cơ bản và trang trí ứng dụng
Trang trí cơ bản như: Trang trí hình vuông, hình tròn, hình chữ nhật, đường diềm... nhằm rèn luyện kiến thức, kỹ năng bố cục hình, mảng trang trí, sắp xếp độ đậm nhạt, phối sắc, phối màu trên các hình ấy sao cho hài hoà và đẹp mắt với mục đích cuối cùng là trang bị vốn kiến thức, kỹ năng về nghệ thuật trang trí.

Trang trí ứng dụng như: Trang trí nội - ngoại thất, trang trí sân khấu – điện ảnh, trang trí thời trang, trang trí đồ thủ công mỹ nghệ, trang trí ấn loát, trang trí công nghiệp... nhằm mục đích làm đẹp cho các sản phẩm phục vụ đời sống vật chất và tinh thần của con người

Bạn có thể tìm hiểu thêm về thông tin này ở trang 134, 135, 136 sách “Từ điển Mỹ thuật phổ thông” Đặng Bích Ngân (chủ biên)

Từ trang 7 đến trang 20 sách Trang trí - Giáo trình đào tạo giáo viên phổ thông THCS hệ CĐSP của Nguyễn Thế Hùng, Nguyễn Thị Nhung, Phạm Ngọc Tới.

Từ trang 107 đến trang 116 sách “Tự học vẽ” của Phạm Việt Song.

Trang 67, 68. Giáo trình Mỹ thuật - Nguyễn Quốc Toàn - NXB Đại học sư phạm 2004 (Trung tâm giáo dục từ xa)

Bạn cũng có thể tìm thấy thông tin này qua kinh nghiệm cuộc sống hằng ngày và qua việc quan sát môi trường xung quanh.

TRANG TRÍ CƠ BẢN CỦA SV NĂM THỨ I KHOA SPMT, TRƯỜNG CĐSPMG TW3

14

15

a) Trang trí đường diềm

16

b) Trang trí hình chữ nhật
TRANG TRÍ HÌNH VUÔNG

17

18

Nhiệm vụ

Nhiệm vụ 1: Tìm hiểu về trang trí

Để tìm hiểu khái niệm về trang trí, bạn hãy đọc thông tin và quan sát, nhận xét những sản phẩm do con người sáng tạo (các công trình kiến trúc, các đồ dùng phục vụ cuộc sống, học tập, vui chơi giải trí, trang phục ở mọi lứa tuổi...). Bạn hãy tách riêng giá trị sử dụng và giá trị thẩm mỹ rồi trả lời câu hỏi:

- Cuộc sống của chúng ta sẽ ra sao nếu con người không quan tâm đến nghệ thuật trang trí?

- Đây là giá trị sử dụng? đây là giá trị thẩm mỹ trong những sản phẩm trang trí ?

Để củng cố kiến thức, bạn hãy làm một bài tập nhỏ minh họa hiểu biết của mình về trang trí. Chẳng hạn tạo dáng và trang trí một lọ hoa, trang trí bìa cuốn sách hay trang trí một gói quà sinh nhật... làm cho những sản phẩm ấy đẹp hơn – nghĩa là bạn đã bước đầu hiểu và đạt được kết quả trong việc trang trí.

Nhiệm vụ 2: Tìm hiểu khái niệm trang trí cơ bản và trang trí ứng dụng

Xem bài mẫu trang trí cơ bản (trang 34, 35) và trang trí ứng dụng (trang 38) để tìm ra sự khác biệt giữa trang trí cơ bản và trang trí ứng dụng

Bạn hãy tìm ra những điểm giống nhau và khác nhau giữa trang trí cơ bản và trang trí ứng dụng, từ đó hiểu rõ hơn về khái niệm trang trí cơ bản và trang trí ứng dụng.

- Nhiệm vụ 3: Làm sáng tỏ khái niệm trang trí cơ bản và trang trí ứng dụng thông qua thảo luận nhóm hoặc chung cả lớp

Các nhóm hoặc cá nhân trình bày ngắn gọn về khái niệm trang trí cơ bản và trang trí ứng dụng.

Mỗi nhóm hay cá nhân hãy đưa ra cách diễn đạt khái niệm trang trí cơ bản và trang trí ứng dụng theo cách hiểu của mình, với tinh thần xây dựng, các bạn có thể bày tỏ sự đồng ý hay không đồng ý với cách diễn đạt của các nhóm hoặc cá nhân trong lớp, sẽ rất tốt nếu như cả lớp có được tiếng nói chung. Các bạn có thể tham khảo khái niệm trang trí từ thông tin phân hồi, tuy nhiên đó không phải là cách diễn đạt duy nhất đúng về khái niệm trang trí cơ bản và trang trí ứng dụng.

Đánh giá hoạt động 1

- Bạn hãy trả lời các câu hỏi ở nhiệm vụ 1 và 2.

- Dựa vào bảng liệt kê, bạn hãy phân loại các sản phẩm trang trí cơ bản và trang trí ứng dụng theo mẫu dưới đây:

STT	TÊN SẢN PHẨM TRANG TRÍ	TRANG TRÍ CƠ BẢN	TRANG TRÍ ỨNG DỤNG
1	Gạch hoa		*
2	Khăn trải bàn		
3	Đường diềm		
4	Hội trường		
5	Rèm cửa		
6	Trang trí hình vuông		
7	Đèn chùm		
8	Đèn ngủ		
9	Giá (kệ) sách		
10	Trang trí hình tròn		
11	Trang trí hình chữ nhật		
12	Tủ ly		

13	Bàn ghế		
14	Tượng nhỏ		
15	Tranh, ảnh		
16	Bàn trang điểm		

Hoạt động 2: Tìm hiểu các thể loại trang trí và vai trò của trang trí

 Thông tin cho hoạt động 2

Trang trí có nhiều thể loại như:

- Trang trí sân khấu, điện ảnh
- Trang trí trang phục
- Trang trí mỹ nghệ
- Trang trí nội - ngoại thất
- Trang trí ấn loát
- Trang trí công nghiệp ...

Trang trí có vai trò làm đẹp cho đời sống vật chất và tinh thần của con người.

 Nhiệm vụ

Nhiệm vụ 1: Tìm hiểu về các thể loại trang trí.

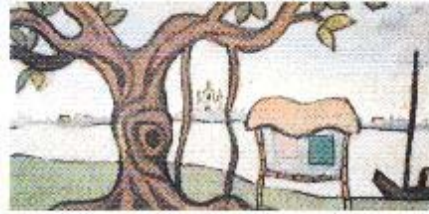
Đọc thông tin và chỉ rõ trong các thể loại trên, trang trí tham gia vào công việc cụ thể nào? Ví dụ với sân khấu, điện ảnh - trang trí tham gia vào công việc thiết kế mỹ thuật sân khấu, phim trường, phục trang, đạo cụ, hoá trang nhân vật...

Bạn hãy quan sát các đồ vật xung quanh chúng ta xem chúng thuộc thể loại trang trí nào?

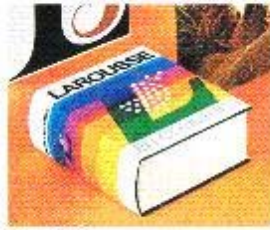
Nhiệm vụ 2: Thảo luận để tìm hiểu vai trò của trang trí trong nghệ thuật và trong cuộc sống

Với những hiểu biết về sự phong phú của các thể loại trang trí mà các bạn cảm nhận được qua quá trình quan sát, nhận xét ở nhiệm vụ 1, các bạn thử đặt vấn đề: Nếu không có sự tham gia của trang trí vào cuộc sống hay nói cách khác, con người không quan tâm đến việc làm đẹp thế giới vật chất và tinh thần của mình thì thế giới mà chúng ta đang sống sẽ ra sao? Từ đó bạn sẽ thấy được ý nghĩa, vai trò của trang trí đối với cuộc sống.

CÁC MẪU TRANG TRÍ ỨNG DỤNG (nguồn: Từ điển Thuật ngữ Mỹ thuật phổ thông)

Hình 1: Cây cầu
của Trần Văn Cẩn

Hình 2: Sách
của Trần Văn Cẩn

Hình 3: Đồ mặc
của Nguyễn Văn Linh

Hình 4: Người bán hàng
của Nguyễn Văn Linh

Hình 5: Xe ô tô
của Nguyễn Văn Linh

Hình 6: Nhà trường
của Nguyễn Văn Linh

Hình 7: Phòng học
của Nguyễn Văn Linh

Đánh giá hoạt động 2

- Bạn hãy phân tích vai trò của một vài thể loại trang trí mà bạn thích?
- Cuộc sống sẽ ra sao nếu con người không quan tâm đến nghệ thuật trang trí.

Thông tin phản hồi cho các hoạt động

Thông tin phản hồi cho hoạt động 1

Trang trí là nghệ thuật làm đẹp, phục vụ cho đời sống vật chất và tinh thần của con người.

Trang trí luôn tồn tại những giá trị trong mỗi sản phẩm mà con người sử dụng, một ngôi nhà, nếu chỉ đơn thuần là nơi trú ngụ, che nắng, che mưa thì cấu trúc của nó chỉ cần như một cái hang là đủ, nhưng ngôi nhà của chúng ta lại được các kiến trúc sư thiết kế nhiều kiểu dáng khác nhau, bên trong được lát gạch hoa, tường được sơn màu (mát dịu ở xứ nóng và màu ấm ở xứ lạnh), xung quanh trần có đắp chỉ, giữa mảng trần là một tấm phù điêu, dưới tấm phù điêu là một bộ đèn chùm, cửa kính màu hoặc cửa gỗ với nhiều kiểu dáng đẹp, chạm trổ công phu... sự đầu tư ấy không có mục đích nào khác hơn là làm cho ngôi nhà thêm đẹp. Trang phục mà chúng ta mặc hàng ngày, nếu chỉ để che kín đáo và giữ ấm cơ thể thì sẽ chẳng có ngành thiết kế thời trang, chẳng cần có gấm vóc, tơ lụa, chẳng cần có màu sắc, hoa văn trên vải... với cách đặt vấn đề như thế bạn sẽ thấy được vai trò của trang trí trong cuộc sống, và cũng từ đó rút ra được khái niệm của trang trí.

Trang trí cơ bản và trang trí ứng dụng có sự khác nhau về mục đích trang trí. Với những bài trang trí cơ bản thì mục đích cuối cùng của việc trang trí là rèn luyện kỹ năng, trau dồi kiến thức của nghệ thuật trang trí, còn trang trí ứng dụng là làm đẹp cho những sản phẩm phục vụ đời sống vật chất và tinh thần của con người, sản phẩm ấy có tên gọi cụ thể (khăn trải bàn, gạch hoa, vải hoa, thảm len, lọ hoa...) và chúng luôn song song tồn tại hai giá trị, đó là giá trị sử dụng và giá trị thẩm mỹ.

Trang trí cơ bản là một trong những môn học chính của nghệ thuật tạo hình, nhằm cung cấp cho người học những kiến thức, kỹ năng cơ bản của nghệ thuật trang trí.

STT	TÊN SẢN PHẨM TRANG TRÍ	TRANG TRÍ CƠ BẢN	TRANG TRÍ ỨNG DỤNG
1	Gạch hoa		*
2	Khăn trải bàn		*
3	Trang trí đường diềm	*	
4	Hội trường		*
5	Rèm cửa		*
6	Trang trí hình vuông	*	
7	Đèn chùm		*
8	Đèn ngủ		*
9	Giá (kệ) sách		*
10	Trang trí hình tròn	*	
11	Trang trí hình chữ nhật	*	
12	Tủ ly		*
13	Bàn ghế		*
14	Tượng nhỏ		*
15	Tranh, ảnh		*
16	Bàn trang diềm		*

Thông tin phản hồi cho hoạt động 2

Trang trí từ lâu đã trở thành nhu cầu của con người, ở đâu, lúc nào con người cũng muốn vươn tới cái đẹp. Vì vậy con người không thể sống mà không có sự tham gia của trang trí.

Vai trò của trang trí trong nghệ thuật và trong cuộc sống:

- Sân khấu: Trang trí tham gia vào việc thiết kế sân khấu cho toàn bộ vở kịch, cho từng cảnh. Hóa trang, trang phục, đạo cụ cho các nhân vật trong vở diễn.
- Điện ảnh: Trang trí tham gia vào việc thiết kế trường quay, hóa trang nhân vật, thiết kế trang phục, đạo cụ...
- Nội thất: Tạo vẻ đẹp cho không gian bên trong ngôi nhà.
- Ngoại thất: Trang trí tham gia vào việc thiết kế khuôn viên, vườn hoa, cây cảnh, lối đi, tượng trang trí, đài phun nước... làm đẹp không gian bên ngoài ngôi nhà.
- Trang phục: Trang trí tham gia vào việc tạo mẫu găng tay, mũ, túi xách, giày dép, trang phục phù hợp cho các lứa tuổi, giới tính, nghề nghiệp.
- Mỹ nghệ: Trang trí tham gia vào việc tạo dáng làm đẹp các sản phẩm gốm mỹ nghệ, mây tre đan, thảm len, chạm khắc, tranh mỹ nghệ...
- Trang trí ấn loát: Trang trí bìa sách, nhãn hiệu, bao bì, thiệp mời, danh thiếp, trình bày báo...
- Mỹ thuật công nghiệp: Tạo dáng và trang trí cho sản phẩm công nghiệp (vỏ máy, quạt điện, các loại mẫu xe...).
- Trang trí gốm sứ...

Chúng ta thấy trang trí có mặt ở khắp mọi nơi trong cuộc sống, có thể nói tất cả các lĩnh vực thuộc đời sống vật chất và tinh thần của con người đều có sự tham gia của trang trí. Bạn hãy quan sát những sự vật xung quanh chúng ta và phân loại chúng thuộc nhóm nào? chẳng hạn một lọ hoa sơn mài xinh xắn, bạn có thể xếp vào nhóm thủ công mỹ nghệ. Một bộ máy vi tính, ô tô, xe gắn máy có tạo dáng đẹp, bạn có thể xếp vào nhóm tạo dáng công nghiệp. Bộ bàn ghế đẹp, chạm trổ tinh vi, bạn có thể xếp chúng vào nhóm đồ trang trí nội thất. Bìa một cuốn sách có trang trí đẹp mắt, bạn có thể xếp chúng vào nhóm trang trí ấn loát... Với cách quan sát và phân nhóm như vậy, bạn sẽ tìm ra được sự phong phú của các thể loại trang trí.

Chủ đề 2: Màu sắc (4 tiết, 1 – 3)

Hoạt động 1: Tìm hiểu khái niệm về màu sắc.

Thông tin cho hoạt động 1

Màu sắc được xem là “linh hồn” của hội họa. Về mặt khái niệm cũng chưa có sự phân biệt rõ ràng giữa màu và sắc, nhưng vai trò của màu sắc trong trang trí nói riêng và trong nghệ thuật hội họa nói chung thì không thể phủ nhận. Tiên sĩ Mĩ học Đỗ Văn Khang cho rằng: “Hội họa là bà chúa của màu sắc”, như thế đủ cho thấy màu sắc có vai trò như thế nào đối với hội họa. Tìm hiểu sâu về màu sắc sẽ có rất nhiều điều thú vị, mỗi tài liệu mà chúng tôi giới thiệu trong phần thông tin sẽ có những cách trình bày khác nhau về màu sắc. Nghiên cứu kỹ thông tin, các bạn sẽ có được những hiểu biết rất căn bản về màu sắc. Theo Từ điển mỹ thuật phổ thông của Đặng Bích Ngân thì:

- Màu là những màu nguyên chất, chưa có sự biến đổi do pha trộn hay do ánh sáng làm khác đi: Đỏ – vàng - lam
- Sắc là những màu đã biến đổi do ánh sáng hoặc do pha trộn thành những sắc thái khác nhau: Lục, cam, nâu, vàng, tím, xanh lơ...
- Bạn có thể tìm hiểu khái niệm màu sắc trong sách Trang trí của Nguyễn Thế Hùng, Nguyễn Thị Nhung, Phạm Ngọc Tới (từ trang 21 đến trang 26)
- Sách tự học vẽ của Phạm Viết Song (từ trang 92 đến trang 96)

- Bạn cũng có thể tìm thấy thông tin này qua việc tự quan sát, so sánh màu sắc trong môi trường xung quanh chúng ta.

Nhiệm vụ

Nhiệm vụ 1: Tìm hiểu khái niệm màu sắc

Đọc thông tin và quan sát môi trường xung quanh để phân biệt thuật ngữ màu và sắc một cách khoa học, bạn hãy kể tên 3 màu và 3 sắc.

Nhiệm vụ 2: Tìm hiểu màu sắc trong trang trí và trong tự nhiên

Đọc thông tin và quan sát môi trường xung quanh, so sánh màu sắc trong trang trí và trong tự nhiên. Ví dụ: bạn có thể quan sát màu sắc của những công trình kiến trúc, màu sắc của vải vóc, xe máy, tivi, tủ lạnh, xe hơi, hay những đồ dùng trong sinh hoạt hàng ngày như phích nước, bàn, ghế... rồi so sánh với màu sắc của cỏ cây, hoa, lá, màu đất, màu nước, màu trời trong tự nhiên để rút ra kết luận màu sắc trong trang trí và trong tự nhiên có gì giống nhau? có gì khác nhau?

Nhiệm vụ 3: Trao đổi theo nhóm 3 người về sự giống nhau và khác nhau giữa màu sắc trong tự nhiên và màu sắc trong trang trí

Các bạn hãy trình bày những nhận xét của mình về màu sắc trong tự nhiên và màu sắc trong trang trí để bổ sung vốn kiến thức cho nhau và làm phong phú thêm sự hiểu biết của mình về màu sắc

Đánh giá hoạt động 1

Bạn hãy vẽ 3 màu và 3 sắc mà bạn biết và phát biểu ngắn gọn những cảm nhận của mình về màu sắc trong tự nhiên và màu sắc trong trang trí

Hoạt động 2: Tìm hiểu quy luật của màu sắc

Thông tin cho hoạt động 2

Thế giới màu sắc vô cùng phong phú, không ai có thể đếm được màu sắc trong tự nhiên. Mỗi loài hoa, mỗi loài cây lá có những màu sắc riêng, cùng một cây nhưng lá non, lá già cũng có sự khác nhau về màu sắc. Với hội họa màu sắc được xem là linh hồn, cùng với các yếu tố tạo hình khác trong hội họa, màu sắc diễn tả tư tưởng, tình cảm, không gian, thời gian, cảm xúc của người vẽ. Nắm được quy luật của màu sắc bạn sẽ thuận lợi hơn trong việc học tập mỹ thuật, sau đây là một số quy luật cơ bản của màu sắc:

Màu cơ bản: Màu cơ bản là màu tự bản thân nó có mà không phải do kết quả pha trộn, ba màu cơ bản là: Đỏ – vàng - lam. Ta không thể pha ba màu đỏ, vàng, lam từ những màu khác nhưng ngược lại từ ba màu cơ bản ta lại có thể pha ra nhiều màu khác, vì vậy trong hộp màu của bạn có thể thiếu một vài màu nhưng không thể thiếu ba màu cơ bản.

Màu bổ túc: Màu bổ túc là những màu đặt cạnh nhau sẽ làm tôn nhau lên tươi thắm hơn, ví dụ: đỏ – xanh lá cây, vàng – tím, lam – cam (xem bảng màu - trang 43). Màu bổ túc thường được vận dụng trong trang trí và trong vẽ tranh, nhiều bức tranh chỉ dùng những độ đậm nhạt khác nhau của một cặp màu bổ túc như đỏ – xanh lá cây hay cam – lam cũng tạo được hoà sắc đẹp. Trong trang trí màu bổ túc cũng thường được đặt cạnh nhau để tạo sự hài hoà về màu sắc cho sản phẩm trang trí.

Màu tương phản: Là những màu đặt cạnh nhau sẽ làm tăng cường độ về màu sắc của nhau thêm mạnh hơn, ví dụ: đỏ và vàng, đen và trắng...Màu tương phản thường được sử dụng trong vẽ tranh cổ động hay trong quảng cáo nhằm đạt hiệu quả tạo sự chú ý cho người xem. Trong vẽ tranh người ta cũng dùng những màu tương phản đặt cạnh

nhau để tạo điểm nhấn thu hút mắt người xem cho phần trọng tâm của tranh. Có nhiều bức tranh tạo hoà sắc bằng cách dùng các màu tương phản đặt cạnh nhau nhưng chúng được xen kẽ bằng những màu trung tính nhằm làm dịu sắc độ của các màu tương phản đã đạt được hiệu quả cao trong nghệ thuật phối màu.

Màu nóng, lạnh, tươi, trầm: Màu nóng là những màu có sắc độ gần với đỏ, vàng và cam, màu lạnh là những màu gần với xanh và tím. Màu trầm là những màu không rực rỡ, màu tươi là những màu rực rỡ. Trong vẽ tranh người ta thường sử dụng gam màu tươi để thể hiện những chủ đề có nội dung vui tươi như lễ hội, mùa xuân hay trang trí cung thiếu nhi, trường mầm non, những bức tranh thể hiện chủ đề buồn thương hay dùng gam màu trầm, tối. Tranh vẽ về biển thường dùng gam màu xanh mát dịu...

Màu hòa sắc: Là những màu đặt cạnh nhau tạo được cảm giác hài hòa về màu sắc

Trong vẽ tranh người ta thường tạo hoà sắc bằng ba cách sau:

- Tạo hoà sắc bằng cách dùng nhiều độ đậm nhạt của một màu hay một sắc, ví dụ: bạn có thể chỉ dùng một màu xanh với nhiều độ đậm nhạt khác nhau để trang trí cho một sản phẩm hay vẽ một bức tranh. Bạn có thể dùng sắc nâu với nhiều độ đậm nhạt khác nhau để vẽ da người trong một bức chân dung hay một bài hình họa màu toàn thân, dùng màu vàng với những sắc độ khác nhau để vẽ bức tranh diễn tả một vụ lúa bội thu...
- Tạo hòa sắc bằng cách dùng độ đậm nhạt của một cặp màu bổ túc (xem ở phần giới thiệu màu bổ túc)
- Tạo hoà sắc bằng cách dùng màu trung tính đặt xen kẽ giữa hai màu tương phản (xem phần giới thiệu màu tương phản).
- Bạn có thể đọc sách “Từ điển thuật ngữ mỹ thuật phổ thông” các trang: 101, 102, 103, 104, 105- Xem phiên bản ở giữa các trang 48 - 49, 96 - 97, 144 - 145 và đọc từ trang 116 đến 119 sách “Tự học vẽ” của Phạm Viết Song để tìm hiểu thêm về thông tin này.

Màu cơ bản

Màu bổ túc

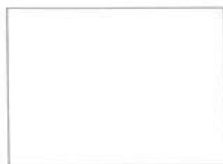
Màu 7 sắc cầu vồng

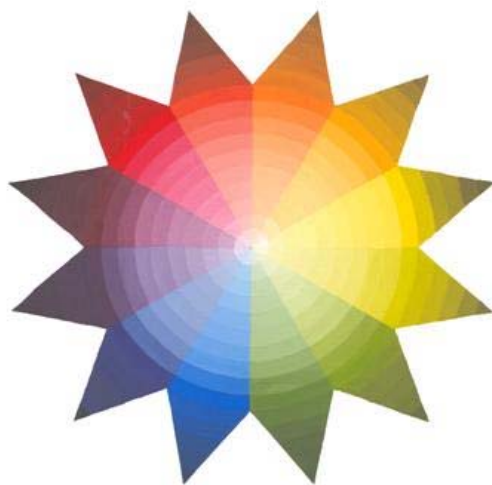
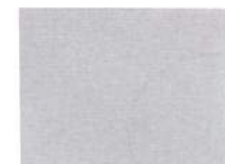
Hòa sắc nóng

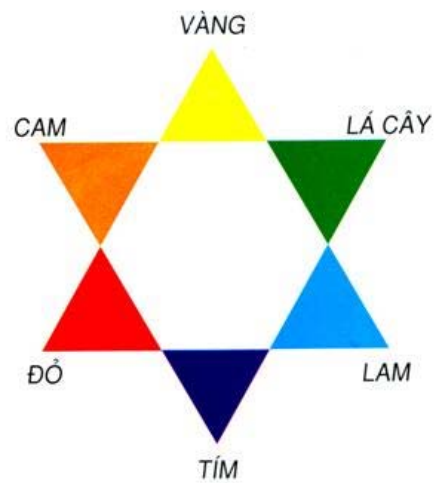
Hoà sắc lạnh

Màu trung tính

Vòng thuần sắc

Bảng màu nhị hợp

 Nhiệm vụ

Nhiệm vụ 1: Tìm hiểu quy luật về màu sắc

Bạn hãy đọc thông tin, xem bảng màu (trang 43) để tìm hiểu quy luật của màu sắc rồi pha màu và vẽ theo bảng màu trên.

Nhiệm vụ 2: Tìm hiểu thêm về cách vẽ màu nước và màu bột

Xem thông tin ở hoạt động 3 – chủ đề 1, tiểu mô đun Vẽ theo mẫu để tìm hiểu về cách sử dụng màu nước và màu bột.

Bạn hãy tìm hiểu kỹ cách vẽ màu nước và màu bột rồi làm bài tập nhỏ về trang trí, có nhiều cách thực hiện bài tập về màu sắc, chẳng hạn bạn có thể dùng màu bột hoặc màu nước thể hiện lại một bài mẫu có gam màu đẹp, hoặc vẽ màu cho một bài trang trí theo các hoạ sắc sau:

- Hòa sắc nóng (tham khảo hình 18)
 - Hòa sắc lạnh. (tham khảo hình 15)
 - Hoà sắc nóng điểm lạnh. (tham khảo hình 17)
 - Hòa sắc lạnh điểm nóng. (tham khảo hình 16)
- (hoàn thiện bài thực hành ngoài giờ)

Đánh giá hoạt động 2

Nhận xét bài tập theo nhóm (3 – 4 người) và tìm ra những bài tốt nhất cho mỗi loại.

Thông tin phản hồi cho các hoạt động

Thông tin phản hồi cho hoạt động 1

- Vẽ đúng 3 màu: Đỏ, vàng, xanh lam và 3 sắc theo tiêu chí sau:

Màu là những màu nguyên chất, chưa có sự biến đổi do ánh sáng hay cách pha trộn làm khác đi.

Sắc là những màu đã biến đổi theo ánh sáng hoặc đã pha trộn thành những sắc thái khác nhau.

- Màu sắc trong trang trí và trong tự nhiên có những điểm giống nhau và khác nhau. Màu sắc trên sản phẩm trang trí phụ thuộc vào nhiều yếu tố trong đó có yếu tố quan trọng là sản phẩm phục vụ đối tượng nào? (dân tộc, lứa tuổi, giới tính, đẳng cấp xã hội nào, trình độ văn hoá, vùng miền, nông thôn, thành thị...) mỗi đối tượng có những sở thích khác nhau về màu sắc, trẻ em thường thích những màu tươi sáng, người lớn thích những màu trang nhã... có dân tộc dùng nhiều màu đỏ trên trang phục, có dân tộc lại thích màu đen hay màu trắng...

Màu sắc trong tự nhiên như màu của hoa, lá, cỏ, cây, màu trời, mây, sông, nước thì luôn tươi đẹp và tồn tại một cách khách quan. Vì vậy màu sắc trong trang trí và màu sắc trong tự nhiên không hoàn toàn giống nhau, tuy nhiên màu sắc trong tự nhiên luôn là người thầy, là niềm cảm hứng khơi nguồn sáng tạo cho các họa sĩ trang trí.

Thông tin phản hồi cho hoạt động 2

Bạn hãy dựa vào bài mẫu và vốn hiểu biết của các thành viên trong nhóm để đánh giá bài tập thực hành

Chủ đề 3: Chép vốn cổ dân tộc 4 tiết (1; 3)

Hoạt động 1: Suu tầm, tìm hiểu họa tiết vốn cổ dân tộc.

Thông tin cho hoạt động 1

- Họa tiết là những hình vẽ đẹp đã được cách điệu, có thể dùng để trang trí.
- Bạn có thể tìm thấy họa tiết vốn cổ dân tộc ở trang 73, 74, 75 sách giáo khoa mỹ thuật lớp 6.

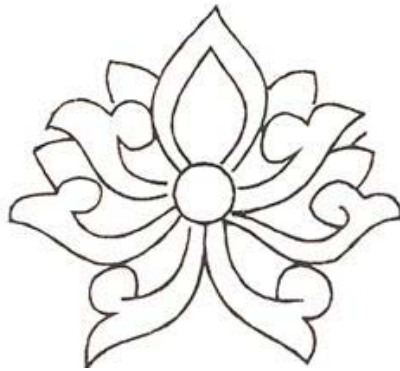
- Sách Hình trạm trổ Việt Nam qua các thời đại.
- Trang 72, 88, 89 Giáo trình Mĩ thuật - NXB Đại học sư phạm 2004.
- Trên các tờ giấy bạc do ngân hàng nhà nước Việt Nam phát hành...

Nhiệm vụ

- Nhiệm vụ 1: Sưu tầm họa tiết
- Mỗi bạn hãy sưu tầm ít nhất 5 mẫu họa tiết đẹp
- Nhiệm vụ 2: Quan sát, nhận xét về cấu trúc, nhịp điệu của các họa tiết.
- Làm việc theo nhóm 3 – 4 người, giới thiệu các họa tiết đã sưu tầm của cá nhân, Quan sát, nhận xét về cấu trúc, nhịp điệu của các họa tiết, chọn các họa tiết đẹp để thực hành chép họa tiết

Đánh giá hoạt động 1

Bạn hãy phân tích cấu trúc và nhịp điệu họa tiết bông sen cách điệu và họa tiết con rồng thời Lý.

Hoa sen cách điệu

*Hình tượng con Rồng thời Lý
Trên thớt đá ở tháp Chương Sơn*

Hoạt động 2: Phương pháp chép họa tiết

Thông tin cho hoạt động 2

Để chép được họa tiết bạn hãy làm theo những bước sau:

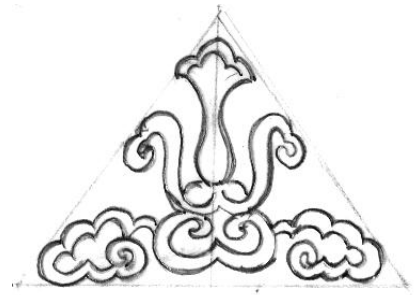
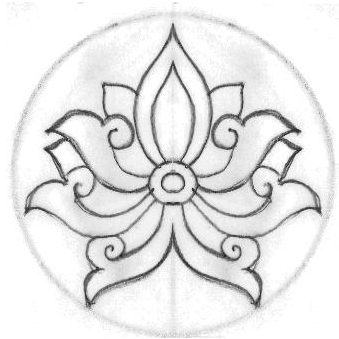
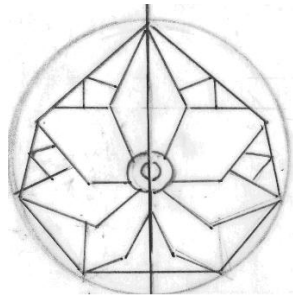
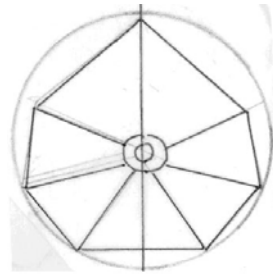
- Lựa chọn họa tiết đẹp.
- Bố cục họa tiết trên giấy vẽ (khổ A.4) bằng hình kỹ hà.
- Phác nhẹ hình kỹ hà cho các chi tiết.
- Phác nhẹ họa tiết bằng các nét mờ.
- Hoàn chỉnh nét vẽ.
- Lên đậm nhạt, vẽ màu (nếu có).

Bạn cũng có thể tìm thấy thông tin này ở trang 74, 75 sách Mĩ thuật lớp 6

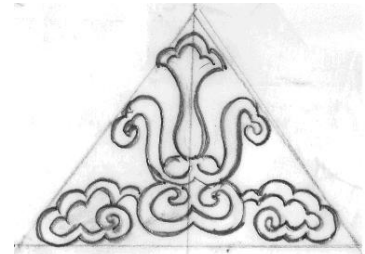
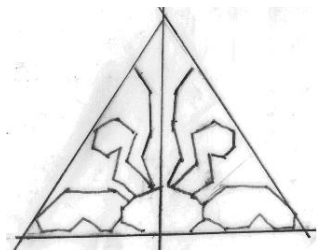
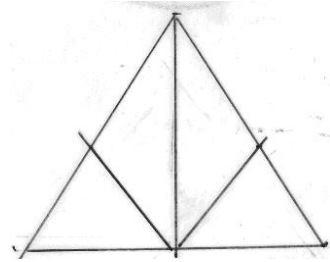
QUY TRÌNH CHÉP MỘT HỌA TIẾT

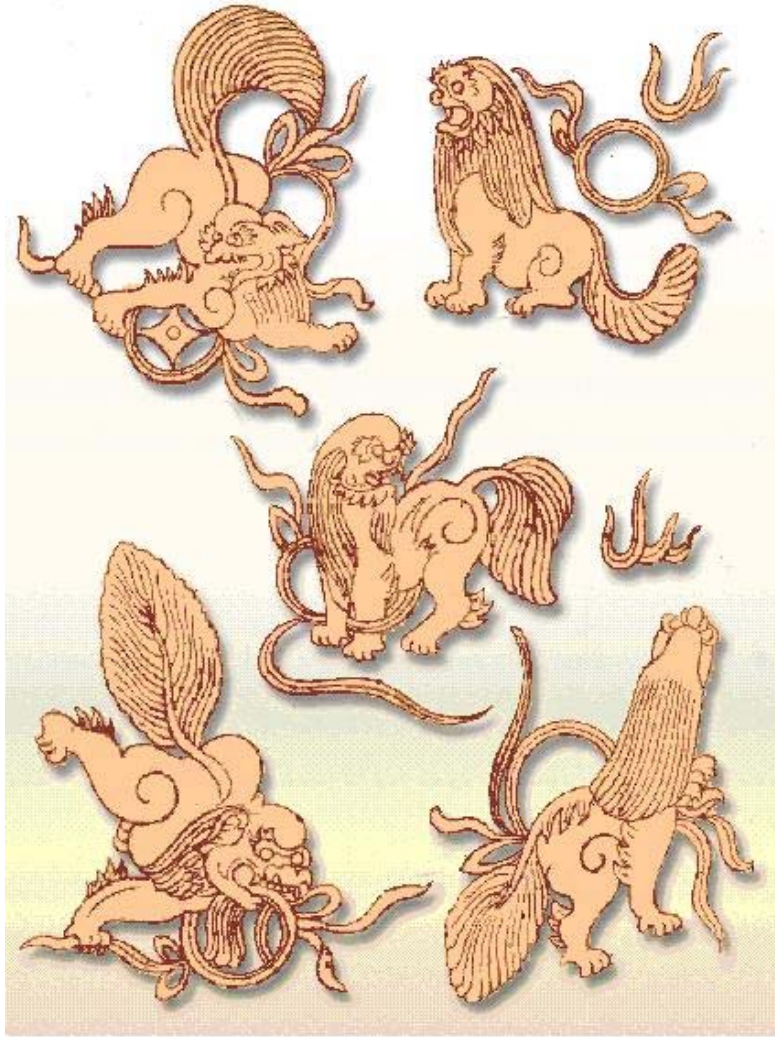

Họa tiết mẫu

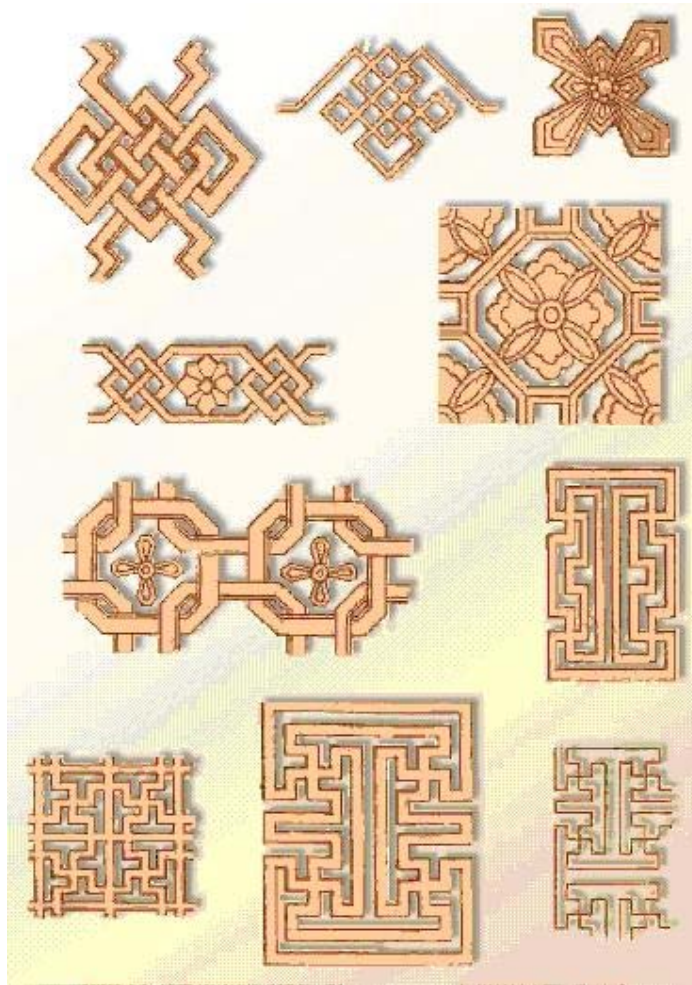

Họa tiết mẫu

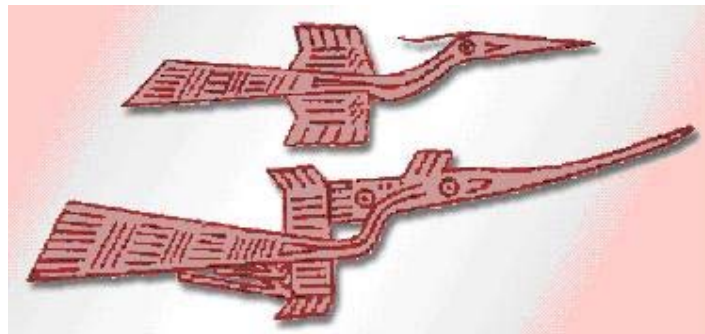

Hình trang trí trên gốm Bát Tràng, Bắc Ninh – TK XVIII

Họa tiết trong kiến trúc đình chùa

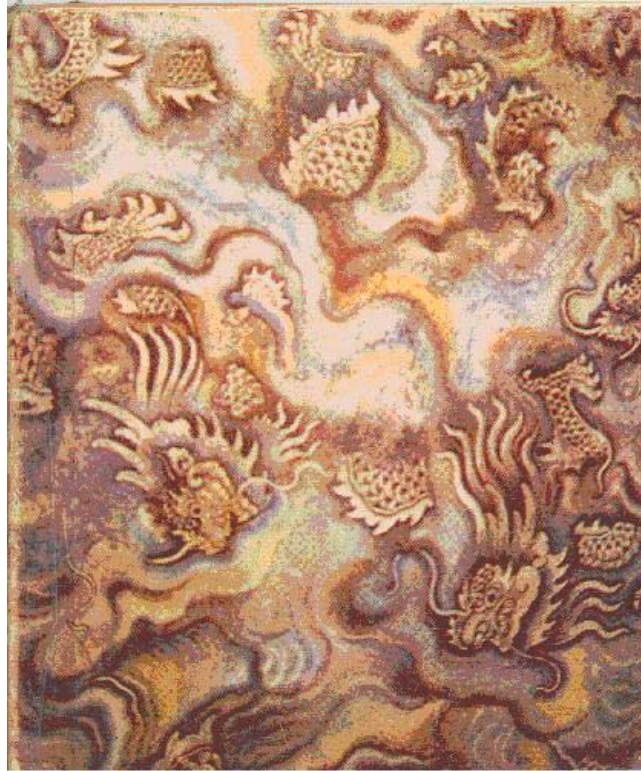
Họa tiết trên trống đồng – Thế kỷ thứ 1 (TCN)

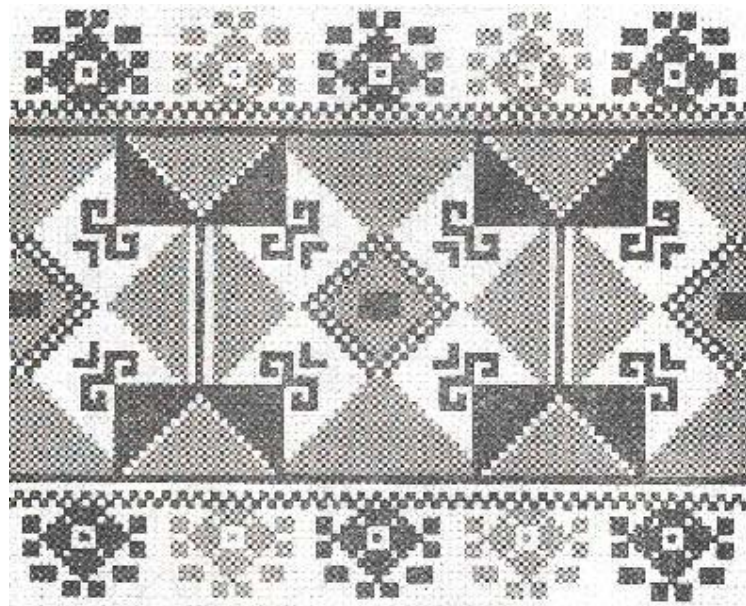
Bài tập chép họa tiết của sinh viên (khoa SPMT- trường CĐSP MG- TW3)

Họa tiết mặt trước hương án (chùa Bút Tháp)

Hoạt tiết trang trí ở lăng Khải Định

Hoạt tiết trên thổ cẩm của dân tộc ít người

Nhiệm vụ

Nhiệm vụ 1: Tập chép họa tiết theo đúng phương pháp.

Làm bài tập nhỏ chép 3 họa tiết theo đúng phương pháp trên giấy A.4

Nhiệm vụ 2: Thực hành Chép họa tiết trên giấy A.4

Mỗi bạn hãy chép họa tiết trên 2 tờ giấy A.4, mỗi tờ từ 5 đến 8 họa tiết, bài vẽ đẹp, bố cục cân đối, hình vẽ chính xác, thể hiện được nhịp điệu và tinh thần của họa tiết
Thời gian: 3 tiết (hoàn chỉnh bài thực hành ngoài giờ)

Đánh giá hoạt động 2

Bạn có thể căn cứ vào yêu cầu của bài chép họa tiết để đánh giá bài thực hành của hoạt động 2.

Thông tin phản hồi cho các hoạt động

Thông tin phản hồi cho hoạt động 1

- Hoa sen cách điệu có cấu trúc hình tròn, hướng tâm, các cánh hoa có tỷ lệ cân đối, hài hòa với những đường nét uốn lượn theo một nhịp điệu chung mềm mại, hoa sen cách điệu là một họa tiết đẹp trong vốn cổ dân tộc
- “*Con rồng thời Lý là một hình tượng nghệ thuật hoàn chỉnh và chặt chẽ, thường được cấu trúc trong một hình tròn, thân rồng thoăn thoắt lượn uốn khúc nhỏ dần về phía đuôi rất tự nhiên. Mào, mũi và bờm là những thành phần cơ thể được cấu tạo rất sinh động. Mào thoát ra từ môi trên có đường sóng quyện với răng nanh xoắn xuyết, rung rinh bốc lên như ngọn lửa, bờm ở sau gáy bốc lên nhiều đợt cùng với râu ở hàm uốn lượn nhịp nhàng... Bốn chân nhỏ nhắn thanh và dẻo với những móng cong nhọn sắc như móng chim như đang bơi giữa không gian*” (theo Chu Quang Trứ – sách mỹ thuật thời Lý- NXB Mỹ thuật 2001).

Thông tin phản hồi cho hoạt động 2

Dựa vào yêu cầu ở hoạt động 2 để đánh giá bài thực hành:

- Chép họa tiết trên 2 tờ giấy A.4, mỗi tờ từ 5 đến 8 họa tiết
- Bố cục các họa tiết cân đối với giấy vẽ
- Hình vẽ đúng và đẹp, thể hiện được nhịp điệu và tinh thần của họa tiết

VI.4. Chủ đề 4: Trang trí các hình cơ bản và trang trí ứng dụng - 20 tiết (4; 16)

Hoạt động 1: Tìm hiểu thêm về trang trí cơ bản

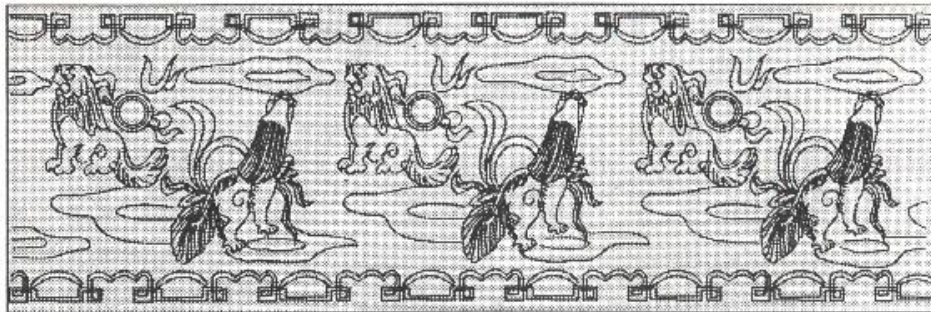
Thông tin cho hoạt động 1

- Trang trí cơ bản gồm: Trang trí hình vuông, hình tròn, hình chữ nhật và trang trí đường diềm. Đây là những bài tập đầu tiên trong hệ thống những bài thực hành trang trí cơ bản.
- Trang trí hình vuông, hình tròn, hình chữ nhật, đường diềm là sắp xếp họa tiết, hình mảng, đường nét, màu sắc, đậm nhạt trên các hình ấy theo các nguyên tắc bố cục trang trí để tạo nên sự hài hòa và đẹp mắt.
- Trang 67, 68 Giáo trình Mỹ thuật (Trung tâm đào tạo từ xa) NXB Đại học sư phạm 2004 của Nguyễn Quốc Toàn, trước trang 145 sách “Tự học vẽ” của Phạm Viết Song) sẽ giúp các bạn tìm hiểu thêm về thông tin này.

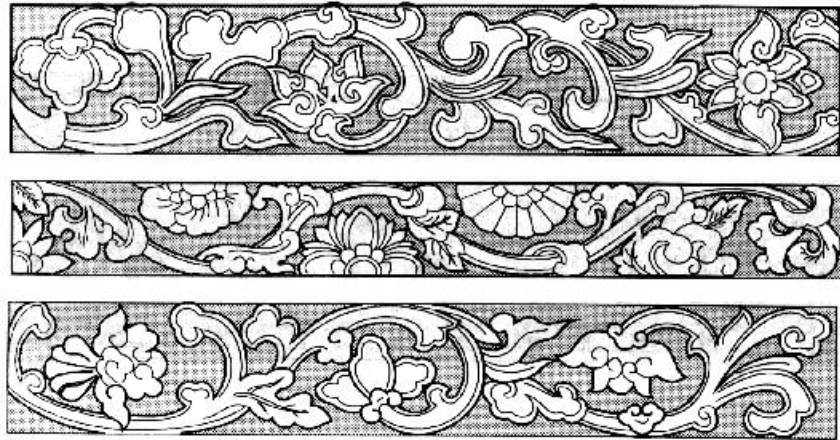
TRANG TRÍ HÌNH CHỮ NHẬT

Trang trí đường diềm

Đường diềm trên bia ở Văn Miếu Quốc Tử Giám – Hà Nội

*Hình tròn có trang trí
(trang trí ứng dụng)*

*Trang trí hình tròn
(trang trí cơ bản)*

Bản mẫu nền phân tích

Trang trí hình vuông

Nhiệm vụ

Nhiệm vụ 1: Tìm hiểu thêm về trang trí cơ bản.

Đọc thông tin, xem hình minh họa (trang 53, 54, 55) để tìm hiểu thêm về trang trí cơ bản.

Nhiệm vụ 2: Phân biệt hình thức trang trí ở hình vuông, hình tròn, hình chữ nhật trong trang trí cơ bản và trang trí ứng dụng.

Trong trang trí ứng dụng, hình vuông, hình tròn, hình chữ nhật thường là những vật dụng hàng ngày như cái đĩa, nắp hộp sơn mài, khăn trải bàn, tấm thảm... chúng được trang trí một cách tự do, miễn sao tạo nên vẻ đẹp cho sản phẩm là được, họa tiết trang trí không nhất thiết phải sắp xếp theo những nguyên tắc bố cục trang trí như: đăng đối, xen kẽ, nhắc lại, phá thế...

Nhưng với những bài trang trí cơ bản như: trang trí hình vuông, hình tròn, hình chữ nhật thì việc sắp xếp họa tiết, hình mảng, màu sắc đậm nhạt trên các hình ấy thường tuân theo những nguyên tắc cơ bản của bố cục trang trí nên ta có thể xem những hình trang trí từ mọi góc độ mà vẫn thấy thuận mắt

Xem hình minh họa (trang 54) để thấy sự khác nhau về hình thức trang trí hình tròn, trong trang trí cơ bản và trang trí ứng dụng, từ đó suy ra sự khác nhau giữa trang trí cơ bản và trang trí ứng dụng và cho ví dụ.

Đánh giá hoạt động 1

Bạn hãy nêu sự khác nhau về hình thức trang trí ở: hình vuông, hình tròn, hình chữ nhật trong trang trí cơ bản và trang trí ứng dụng

Hoạt động 2: Tìm hiểu các nguyên tắc cơ bản của bố cục trang trí

Thông tin cho hoạt động 2

Các nguyên tắc cơ bản của bố cục trang trí gồm:

- Nguyên tắc cân đối: Cân đối là yêu cầu đầu tiên để đánh giá cái đẹp, vì vậy muốn tạo nên vẻ đẹp cho một bài trang trí trước tiên phải đảm bảo sự cân đối cho các hình mảng, màu sắc, đường nét và đậm nhạt. Sự cân đối trong hình mảng được biểu hiện bằng sự cân đối giữa mảng chính, mảng phụ, giữa các mảng và hình tổng thể. Cân đối giữa mảng và nét, quá nhiều nét sẽ rối, nhiều mảng mà thiếu nét dễ tạo cảm giác đơn sơ. Độ đậm nhạt cũng cần có sự cân đối vì quá nhiều độ đậm bài trang trí sẽ nặng nề, quá nhiều độ sáng bài vẽ sẽ bệch bạc và tạo cảm giác thiếu chặt chẽ. Đối với màu sắc nguyên tắc cân đối thể hiện ở sự hài hòa chừng mực của màu sắc. Một bài trang trí cơ bản đẹp không nhất thiết phải dùng nhiều màu

- Nguyên tắc đối xứng: Xem bài trang các hình cơ bản trong tài liệu các bạn sẽ thấy sự đối xứng của các hình mảng, đường nét, màu sắc, đậm nhạt qua mảng trung tâm, điều này cũng được thể hiện ngay trong khi làm phác thảo mảng các bạn đã chú ý kẻ trục, vẽ mảng chính ở giữa rồi vẽ các mảng phụ ở xung quanh theo nguyên tắc đối xứng (xem phần phương pháp trang trí hình cơ bản).

- Nguyên tắc xen kẽ: Là sự đan xen có quy luật của các hình mảng, đường nét, màu sắc, đậm nhạt... trong một hình trang trí. Xem các hình trang trí cơ bản trong tài liệu bạn sẽ thấy những mảng phụ ở xung quanh mảng trung tâm thường có sự xen kẽ giữa mảng to và mảng nhỏ, giữa màu nóng và màu lạnh, giữa mảng sáng và mảng tối, giữa màu tươi và màu trầm theo một quy luật nhất định nhằm làm cho hình trang trí thêm vui mắt.

- Nguyên tắc nhắc lại: Là sự lặp đi lặp lại của cùng một hình mảng, hoạ tiết, đường nét, màu sắc và đậm nhạt trong một hình trang trí. Nguyên tắc này nhằm hạn chế sự lạm dụng luật xen kẽ, Xen kẽ là nhằm tạo nên sự vui mắt trong hình trang trí nhưng xen kẽ quá nhiều dễ gây cảm giác rối, nhắc lại là để kiểm soát sự xen kẽ một cách có chừng mực.

Bạn có thể tìm hiểu thêm thông tin này từ trang 109 đến 111 sách Tự học vẽ của Phạm viết Song:

- Trang 36, 60 sách Từ điển thuật ngữ Mỹ thuật phổ thông Đặng Bích Ngân (chủ biên).

- Từ trang 33 đến trang 40 sách Trang trí (giáo trình đào tạo giáo viên THCS trình độ CĐSP)

- Trang 69, 70, 71 Giáo trình Mỹ thuật (Trung tâm đào tạo từ xa) NXB Đại học sư phạm 2004.

Nhiệm vụ

Nhiệm vụ 1: Tìm hiểu các nguyên tắc bố cục trang trí.

Đọc thông tin, quan sát, nhận xét các bài trang trí hình cơ bản trong tài liệu để tìm hiểu việc vận dụng các nguyên tắc bố cục trang trí bằng cách chỉ ra được từng nguyên tắc đã được vận dụng thế nào trong các hình trang trí.

Nhiệm vụ 2: Làm bài tập nhỏ vận dụng các nguyên tắc cơ bản về bố cục trang trí trên: hình vuông, hình tròn, hình chữ nhật, đường diềm.

Bạn hãy dùng hình kỹ hà và vận dụng các nguyên tắc trang trí cơ bản để tìm bố cục cho các bài trang trí hình vuông, hình tròn, hình chữ nhật, đường diềm (xem hình minh họa các bước tiến hành bài trang trí cơ bản ở hoạt động 4)

Đánh giá hoạt động 2

Bạn hãy phân tích việc vận dụng các nguyên tắc bố cục trang trí trên bài trang trí đường diềm (trang 55)

Hoạt động 3: Tìm hiểu về sự giống và khác nhau giữa trang trí hình vuông, hình tròn, hình chữ nhật và trang trí đường diềm.

Thông tin cho hoạt động 3

Hình vuông, hình tròn, hình chữ nhật là những hình có cấu trúc khép kín. Hình tròn giới hạn bởi đường tròn - hình vuông giới hạn bởi 4 cạnh bằng nhau và có 4 góc vuông – hình chữ nhật có 2 cạnh dài bằng nhau, hai cạnh ngắn bằng nhau và có 4 góc vuông).

Đường diềm được giới hạn bởi 2 đường song song, chiều dài của đường diềm là vô hạn.

Do cấu trúc hình vuông, hình tròn, hình chữ nhật và đường diềm khác nhau nên bố cục trang trí trên các hình này cũng có những điểm khác nhau. Trang trí hình vuông hình tròn, hình chữ nhật là những bố cục hoàn chỉnh, trọn vẹn, hướng tâm, các mảng phụ xoay quanh mảng trung tâm.

Nhịp điệu trong trang trí đường diềm thường có cấu trúc uốn lượn hình sin kéo dài vô hạn. Vì vậy khi làm trang trí đường diềm, ta chỉ cần phác thảo một trích đoạn. Sau đó lặp đi lặp lại trích đoạn để có chiều dài theo ý muốn (xem các hình minh họa trang trí đường diềm)

Nhiệm vụ

Nhiệm vụ 1: Tìm hiểu sự khác nhau giữa trang trí hình vuông, hình tròn, hình chữ nhật và trang trí đường diềm.

Quan sát, nhận xét các hình trang trí cơ bản trong tài liệu để tìm những điểm giống nhau và khác nhau giữa trang trí hình vuông, hình tròn, hình chữ nhật và trang trí đường diềm.

Nhiệm vụ 2: Thảo luận nhóm 3 người: Trao đổi và thống nhất về những điểm giống nhau và khác nhau giữa trang trí các hình vuông, hình tròn, hình chữ nhật và trang trí đường diềm.

Đánh giá hoạt động 3

Bạn hãy lập bảng so sánh cấu trúc giữa trang trí hình vuông, hình tròn, hình chữ nhật và trang trí đường diềm theo mẫu dưới đây:

Tên hình trang trí	Sự khác nhau	Sự giống nhau		
	Cấu trúc	Nguyên tắc trang trí	Sử dụng họa tiết, đậm nhạt, màu sắc...	Phương pháp làm bài
Trang trí đường diềm				
Trang trí hình vuông, hình tròn, hình chữ nhật				

Hoạt động 4: Tìm hiểu về phương pháp tiến hành bài trang trí cơ bản.

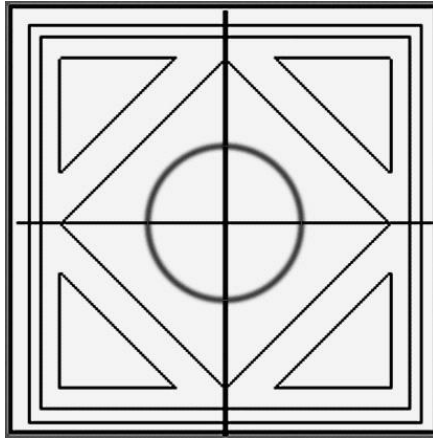
 Thông tin cho hoạt động 4

Để thực hiện một bài trang trí, bạn cần làm theo các bước sau:

- *Tìm ý tưởng, phác thảo mảng:* Bạn hãy thể hiện chủ đề nào đó mà bạn yêu thích nhất, ví dụ về đề tài mùa xuân, thể thao, tình yêu, biển cả, quê hương... sự yêu thích sẽ giúp bạn rất nhiều trong quá trình tìm tòi, sáng tạo. Phần phác thảo mảng, bạn cần vận dụng triệt để các nguyên tắc của bố cục trang trí để sắp xếp các hình mảng sao cho thuận mắt. Trong mỗi bài trang trí phải có mảng chính, mảng phụ, mảng chính nằm ở trung tâm của hình, có độ lớn vừa phải, cân đối với hình được trang trí. Mảng chính của bài trang trí hình vuông, hình tròn có thể là hình hình bát giác, hình tròn hay hình vuông... mảng chính của bài trang trí hình chữ nhật có thể là hình thoi, hình ô van hay hình chữ nhật... Xung quanh các mảng chính là những mảng phụ, bạn nên vận dụng các nguyên tắc đối xứng, xen kẽ, nhắc lại để sắp xếp các mảng phụ sao cho có mảng lớn, mảng nhỏ xen kẽ nhau tạo nên sự phong phú về hình mảng, mảng phụ cũng phải hài hòa cân đối với mảng chính và hình tổng thể. Trong khi sắp xếp các mảng chính, phụ, bạn cần quan tâm đến việc tạo hình cho mảng trống, hình của mảng trống đẹp sẽ làm cho bài trang trí có duyên và ưa nhìn. Một bài trang trí hình cơ bản thường có cấu trúc ba lớp: lớp trung tâm ở giữa hình trang trí, kế tiếp là lớp giữa gồm những mảng phụ xoay quanh mảng trung tâm và ngoài cùng là một đường diềm nhỏ, đơn giản chạy xung quanh chu vi của hình. Tuy nhiên đây chỉ là những gợi ý để các bạn tiến hành làm phác thảo, vì trang trí là hoạt động sáng tạo nên không thể gò ép sự sáng tạo theo một khuôn mẫu nhất định. Bạn nên làm ít nhất ba phác thảo mảng rồi chọn lấy một phác thảo tốt nhất chuyển sang bước tiếp theo
- Với bài trang trí đường diềm, do đặc điểm đường diềm chỉ được giới hạn bởi cạnh trên và cạnh dưới, còn chiều dài thì vô hạn nên cấu trúc của đường diềm là cấu trúc hình sin như một dòng chảy, vì vậy bạn chỉ cần phác thảo một đoạn của đường diềm với nhịp điệu uốn lượn, có chính, có phụ rồi lặp đi, lặp lại để có chiều dài vô hạn của đường diềm.
- *Tìm họa tiết:* Bạn hãy chọn những họa tiết phù hợp với chủ đề trang trí để đưa vào các mảng. Nên chọn những họa tiết tiêu biểu, đẹp nhất đặt ở mảng trung tâm. Các họa tiết trong một hình trang trí cần có sự hỗ trợ cho nhau, ví dụ: kết hợp giữa các họa tiết có cấu trúc mảng và cấu trúc nét, các họa tiết mềm mại với những họa tiết khỏe khoắn. Khi vẽ họa tiết cho các mảng, bạn cần chú ý đến việc tạo hình cho các mảng trống, mảng trống cũng cần phải có hình đẹp. Bạn nên làm phác thảo ít nhất ba phương án sắp xếp họa tiết, sau đó chọn lấy một phương án tốt nhất để chuyển sang bước phác thảo đen trắng.

- *Tìm phác thảo đen trắng*: Là tìm độ đậm nhạt cho bài trang trí thêm sinh động nhưng vẫn đảm bảo được các yếu tố chính, phụ. Tương quan đậm nhạt ở mảng trung tâm thường mạnh hơn các mảng phụ ở xung quanh, những độ đậm nhạt và sáng nhất thường tập trung ở mảng chính nhưng chúng phải được chuyển nhẹ ra các mảng phụ và đường viền bên ngoài để tránh tạo cảm giác đông cứng ở mảng chính. Tương quan đậm nhạt ở mảng phụ thường nhẹ nhàng hơn nhưng không nên quá tách bạch giữa các mảng chính và mảng phụ. Các bạn nên tìm ít nhất là ba phác thảo rồi chọn lấy một phác thảo tốt nhất để làm cơ sở cho phác thảo màu.
 - *Tìm phác thảo màu*: Là tìm gam màu đẹp, phù hợp với chủ đề của bài trang trí, bạn hãy tham khảo cách tạo hòa sắc ở thông tin cho hoạt động 2, chủ đề 2 để làm phác thảo màu, tùy theo chủ đề mà bạn chọn gam màu phù hợp. Ví dụ đề tài mùa xuân thì màu sắc tươi sáng, về biển thì có thể chọn gam màu xanh lam, về đề tài vốn cổ bạn có thể chọn gam màu trầm, sâu lắng hay chọn màu tím cho chủ đề tình yêu... Bạn nên làm ít nhất ba phác thảo rồi chọn lấy một phác thảo tốt nhất có hòa sắc đẹp, phù hợp với chủ đề để làm cơ sở thể hiện bản chính.
 - *Làm bản hình*: Phóng phác thảo đen trắng theo đúng kích thước quy định của bài trang trí rồi vẽ nét các chi tiết cho hoàn chỉnh theo đúng tinh thần của phác thảo.
 - *Thể hiện bài trang trí*: Các bạn chú ý với màu bột thì khi ướt màu thường thẫm hơn khi khô nên bạn phải trừ hao hoặc pha màu rồi quét vào một mẫu giấy, đợi khi khô đem so sánh với phác thảo để đảm bảo độ chính xác với màu phác thảo. Bạn có thể làm bài theo một trong hai cách sau đây:
 - Cách thứ nhất: Bạn hãy pha màu nền theo phác thảo để vẽ nền trước, khi nền đã khô thì can bản nét lên rồi vẽ các chi tiết còn lại cho hoàn chỉnh.
 - Cách thứ hai: Bạn can nét trước rồi pha màu theo phác thảo để thể hiện lần lượt các chi tiết của bài trang trí. Mỗi cách đều có những ưu điểm và nhược điểm, các bạn hãy chọn một cách phù hợp để thể hiện bài trang trí của mình.
- Bạn hãy đọc từ trang 111 đến trang 116 sách “Tự học vẽ” của Phạm viết Song.
- Từ trang 79 đến trang 82 Giáo trình Mĩ thuật (Trung tâm giáo dục từ xa) NXB Đại học Sư phạm.
 - Từ trang 79 đến trang 88 sách Trang trí (giáo trình đào tạo giáo viên THCS trình độ CĐSP).
 - Các trang 115, 116, 117, 122, 123 sách Mĩ thuật lớp 6 để tìm hiểu thêm về phương pháp tiến hành bài trang trí cơ bản, phần phương pháp tiến hành bài trang trí ở mỗi tài liệu có thể khác nhau đôi chút về cách diễn đạt, tuy nhiên về cơ bản không có sự khác biệt – Các bạn có thể thực hiện theo cách nào cũng được.

QUY TRÌNH THỰC HIỆN BÀI TRANG TRÍ HÌNH VUÔNG

a) Phác thảo bố cục

b) Chọn lọc họa tiết

c) Phác thảo đen trắng

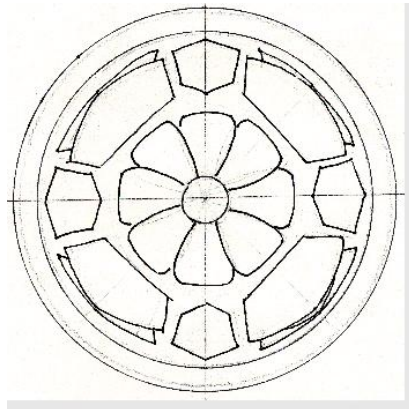

d) Phác thảo màu

e) Bài vẽ hoàn chỉnh

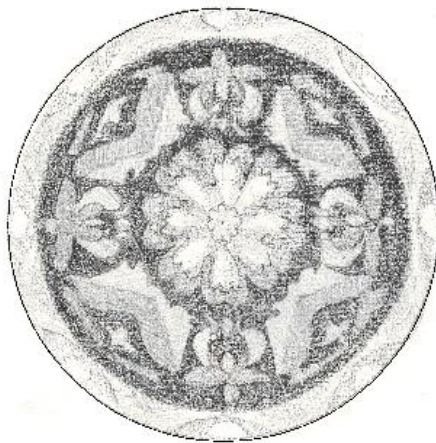
QUY TRÌNH THỰC HIỆN BÀI TRANG TRÍ HÌNH TRÒN

a) Phác thảo bố cục

b) Chọn lọc họa tiết

c) Phác thảo đen trắng

d) Phác thảo màu

e) Bài vẽ hoàn chỉnh

Nhiệm vụ

Nhiệm vụ 1: Tìm hiểu phương pháp tiến hành bài trang trí cơ bản.

Đọc thông tin, xem hình minh họa (trang 60, 61) để tìm hiểu trình tự tiến hành bài trang trí cơ bản

Nhiệm vụ 2: Xem băng hình: “Minh họa quy trình thực hành bài trang trí hình tròn” để nắm vững phương pháp tiến hành một bài trang trí cơ bản.

Trước khi xem băng hình các bạn cần đọc kỹ phần phương pháp tiến hành bài trang trí cơ bản trong tài liệu in, Với thời lượng 10 phút, băng hình không thể giới thiệu trọn vẹn các bước thực hành bài trang trí hình tròn mà chỉ giới thiệu các trích đoạn của từng bước để các bạn có thể hình dung cụ thể hơn về phương pháp vẽ.

Khi xem băng hình, các bạn cần chú ý cách phân mảng trong bố cục trang trí, cách vẽ đậm nhạt, cách làm phác thảo màu, cách vẽ họa tiết, cách pha màu, cách vẽ màu và cách thể hiện bản chính. Các bạn có thể xem băng hình nhiều lần để nắm vững các thao tác thực hành. Thực hành nhiều sẽ giúp bạn có nhiều kiến thức và thành thạo các kỹ năng trang trí, nâng cao năng lực cảm thụ cái đẹp. Chúc các bạn thành công trong học tập.

Nhiệm vụ 3: Làm bài tập nhỏ về trang trí hình vuông, hình tròn, hình chữ nhật, đường diềm theo từng bước của phương pháp.

 Đánh giá hoạt động 4

Bạn có thể căn cứ vào bài tập nhỏ vừa thực hiện để tự đánh giá việc vận dụng các nguyên tắc bố cục trang trí của mình.

- **Hoạt động 5:** Thực hành trang trí hình vuông, hình tròn, hình chữ nhật và đường diềm

 Thông tin cho hoạt động 5

Bạn hãy dựa vào thông tin ở hoạt động 4 để làm bài thực hành trang trí hình vuông, hình tròn, hình chữ nhật và đường diềm theo đúng trình tự các bước của phương pháp theo các yêu cầu sau:

- Chủ đề của bài trang trí: Tự chọn.
- Bài vẽ có bố cục cân đối, có nhịp điệu
- Họa tiết hợp lý, có chính, phụ, mảng trống có hình.
- Màu sắc phù hợp với chủ đề.
- Có đủ độ đậm nhạt
- Kích thước: Hình vuông có cạnh = 20cm, hình tròn $R = 20\text{cm}$, hình chữ nhật kích thước: 30cm x 20cm, đường diềm kích thước: 10cm x 30cm.
- Thời gian hoàn thành một bài: 4 tiết.

 Nhiệm vụ

Nhiệm vụ 1: Thực hành bài trang trí hình vuông

Chủ đề của bài trang trí: Tự chọn.

Kích thước: Hình vuông có cạnh = 20cm

Chất liệu: màu bột hoặc màu nước

Thời gian: 3 tiết / bài ở trên lớp và hoàn thành bài thực hành ngoài giờ

Yêu cầu của bài vẽ:

- Bài vẽ có bố cục cân đối, có nhịp điệu.
- Họa tiết hợp lý, có chính, phụ, mảng trống có hình.
- Màu sắc phù hợp với chủ đề.
- Có đủ độ đậm nhạt

Nhiệm vụ 2: Thực hành bài trang trí hình tròn

Chủ đề của bài trang trí: Tự chọn

Kích thước: Hình tròn đường kính = 20cm

Chất liệu: màu bột hoặc màu nước

Thời gian: 3 tiết / bài ở trên lớp và hoàn thành bài thực hành ngoài giờ

Yêu cầu của bài vẽ:

- Bài vẽ có bố cục cân đối, có nhịp điệu.
- Họa tiết hợp lý, có chính, phụ, mảng trống có hình.
- Màu sắc phù hợp với chủ đề.
- Có đủ độ đậm nhạt
- Nhiệm vụ 3: Thực hành bài Trang trí hình chữ nhật.

Chủ đề của bài trang trí: Tự chọn

Kích thước: Hình chữ nhật kích thước: 30cm x 20cm

Chất liệu: màu bột hoặc màu nước

Thời gian: 3 tiết / bài ở trên lớp và hoàn thành bài thực hành ngoài giờ

Yêu cầu của bài vẽ:

- Bài vẽ có bố cục cân đối, có nhịp điệu.
- Họa tiết hợp lý, có chính, phụ, mảng trống có hình.
- Màu sắc phù hợp với chủ đề.
- Có đủ độ đậm nhạt
- Nhiệm vụ 4: Thực hành bài trang trí đường diềm

Chủ đề của bài trang trí: Tự chọn

Kích thước: Đường diềm kích thước: 15cm x 45cm

Chất liệu: màu bột hoặc màu nước

Thời gian: 4 tiết / bài ở trên lớp và hoàn thành bài thực hành ngoài giờ

Yêu cầu của bài vẽ:

- Bài vẽ có bố cục cân đối, có nhịp điệu.
- Họa tiết hợp lý, có chính, phụ, mảng trống có hình.
- Màu sắc phù hợp với chủ đề.
- Có đủ độ đậm nhạt
- Thể hiện được đặc trưng của trang trí đường diềm.

Đánh giá hoạt động 5

Bạn hãy dựa vào tiêu chí đánh giá ở thông tin phản hồi để tự đánh giá bài thực hành của mình.

Hoạt động 6: Thực hành ứng dụng trang trí hội trường

Thông tin cho hoạt động 6

Trang trí hội trường là công việc mà bất kỳ cơ quan, trường học nào cũng có nhu cầu thực hiện. Vì vậy việc vận dụng kiến thức đã học để trang trí hội trường cho một buổi lễ là hoạt động thiết thực, cần tìm hiểu. Muốn làm tốt công việc này các bạn phải nắm được những yêu cầu của trang trí hội trường là: Làm cho hội trường đẹp, trang trọng, thể hiện được nội dung của buổi lễ.

Trang trí hội trường đẹp phải đảm bảo ba yếu tố sau:

- Bản thân những vật dụng để trang trí phải đẹp và có màu sắc hợp lý: Cờ, phong không cũ và không nhàu, ảnh, tượng Bác (nếu có yêu cầu) phải mới – nếu tượng cũ thì phải sơn lại, chữ phải đẹp, kiểu chữ, màu sắc của chữ phải phù hợp với nội dung buổi lễ và đối tượng phục vụ. Ví dụ mảng chữ cho buổi lễ ở cung thiếu nhi hay trường mầm non thì nên sử dụng màu sắc tươi vui, kiểu chữ không quá trang nghiêm, nhưng mảng chữ trong trang trí hội trường cho đại hội đảng, đoàn... thì kiểu chữ phải nghiêm trang, màu sắc trang nhã, đơn giản, không sử dụng quá nhiều màu.
- Phải có sự cân đối giữa các vật dụng trang trí và phong chính. Ví dụ: Cờ, tượng (hoặc ảnh) Bác Hồ, bục tượng, biểu trưng (nếu có) và mảng chữ phải cân đối so với

phông chính. Bản thân mỗi vật dụng trang trí có đẹp đến mấy nhưng không có sự cân đối, cái quá to, cái quá nhỏ thì không thể hoà hợp để tạo nên vẻ đẹp

- Phải sắp xếp: Cờ, tượng (hoặc ảnh) Bác Hồ, bục tượng, biểu trưng (nếu có) và mảng chữ một cách hợp lý. Cờ nước và tượng Bác phải đặt ở vị trí trang trọng, không nên bố cục dàn trải các vật dụng trang trí ra sát mép ngoài của phông hoặc dồn nén vào giữa phông.

Nội dung của buổi lễ được thể hiện qua nội dung mảng chữ, biểu trưng, và cách bố cục trên phông chính và không gian chung.

Ví dụ: Đại hội Đoàn TNCSHCM có thể dùng huy hiệu đoàn làm biểu trưng, tương tự như thế với các tổ chức Đảng, Công đoàn, Thiếu niên... Cách thức bố cục trang trí sẽ tạo nên vẻ nghiêm trang hay nhẹ nhàng của buổi lễ. Ví dụ mảng chữ in màu trắng dán ngay ngắn, thẳng hàng sẽ tạo cảm giác nghiêm trang, mảng chữ dán uốn lượn với kiểu chữ mềm mại màu sắc tươi tắn tạo cảm giác nhẹ nhàng...

Không khí trang trọng phụ thuộc vào sự nghiêm túc trong trang trí phông chính và không gian chung

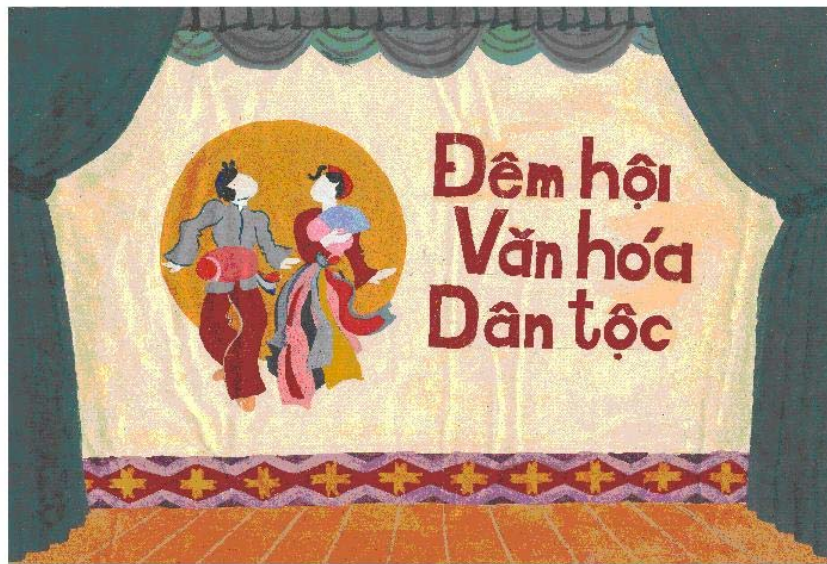
- Muốn thực hiện được các yêu cầu trên các bạn cần đo chính xác kích thước của phông chính và quan sát không gian chung rồi thống kê các vật liệu cần thiết để trang trí. Trên cơ sở đó làm phác thảo nhỏ theo đúng tỷ lệ của kích thước phông chính, sắp xếp, bố cục các vật dụng trang trí cho hợp lý và đảm bảo yêu cầu thẩm mỹ để trên cơ sở đó triển khai thực hiện.

- Bạn có thể tham khảo cách trang trí hội trường trong giáo trình trang trí (sách CĐSP) của tác giả: Nguyễn Thế Hùng, Nguyễn Thị Nhung, Phạm Ngọc tới – NXB Giáo dục năm 1999 hay ở chương trình thời sự trong nước và quốc tế của đài truyền hình Việt Nam hoặc trên các phương tiện thông tin đại chúng khác thường đưa tin về các hội nghị cấp tỉnh thành, cấp quốc gia, quốc tế. Nếu các bạn để ý một chút sẽ nhận ra chỉ riêng cách trình bày quốc kỳ trên phông chính hiện nay so với thời gian trước đã có những bước tiến lớn theo cách nhìn hiện đại, đây là nguồn tư liệu quý và phong phú, hợp với xu thế của thời đại để các bạn tham khảo

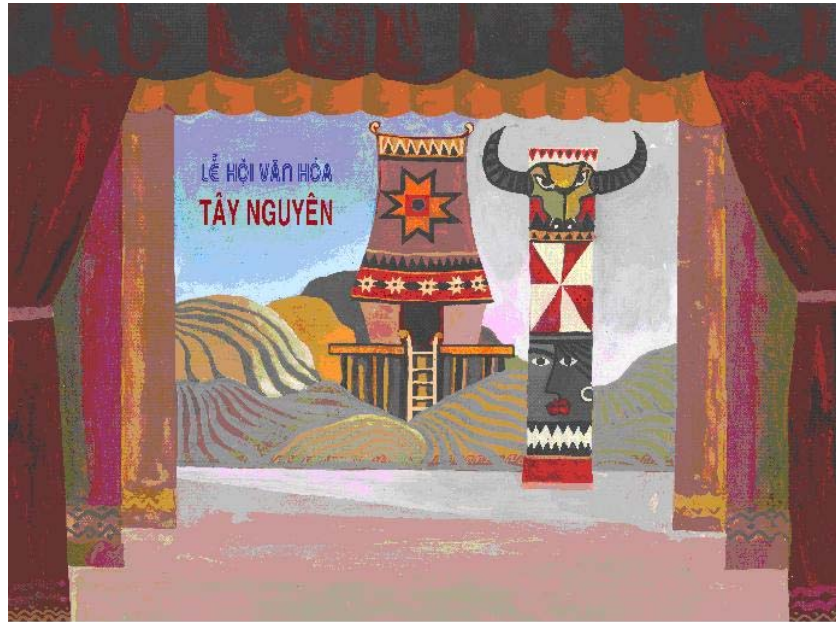
BÀI TRANG TRÍ HỘI TRƯỜNG CỦA SINH VIÊN CĐSPMG TW3

19

20

21

Trang trí hội trường của kỳ họp thứ 7 – Quốc hội khóa XI

Nhiệm vụ

Nhiệm vụ 1: Tìm hiểu phương pháp trang trí hội trường

Đọc thông tin, quan sát, nhận xét bài mẫu và các kênh thông tin khác để tìm hiểu phương pháp tiến hành một bài trang trí hội trường.

Nhiệm vụ 2: Thảo luận nhóm 3 người để tìm hiểu kỹ hơn về yêu cầu và phương pháp tiến hành bài trang trí hội trường.

Nhiệm vụ 3: Làm phác thảo trang trí hội trường cho một buổi lễ ở trường Tiểu học (lễ khai giảng, đại hội thiếu niên tiền Hồ Chí Minh, lễ phát động thi đua...)

Kích thước: giấy A.4

Chất liệu: Chọn một trong các chất liệu màu bột, màu nước, chì màu

Thời gian: 3 tiết / bài (hoàn thành bài thực hành ngoài giờ)

Yêu cầu của bài thực hành:

Phác thảo trang trí hội trường đẹp, trang trọng, thể hiện được nội dung của buổi lễ.

Đánh giá hoạt động 6

Các bạn hãy dựa vào tiêu chí đánh giá trong yêu cầu của bài trang trí hội trường để nhận xét, đánh giá bài thực hành cho từng cá nhân.

Thông tin phản hồi cho các hoạt động

Thông tin phản hồi cho hoạt động 1

Trang trí cơ bản là một trong những môn học chính của nghệ thuật tạo hình, nhằm cung cấp cho người học những kiến thức, kỹ năng cơ bản của nghệ thuật trang trí.

Hình vuông, hình tròn, hình chữ nhật trong trang trí ứng dụng thì họa tiết, đường nét, màu sắc và đậm nhạt... không nhất thiết phải tuân theo nguyên tắc cơ bản của bố cục trang trí, miễn sao tạo được hiệu quả đẹp mắt, ưa nhìn là được, hình trang trí có thể chỉ xem được từ một hướng nhất định như xem tranh.

Trang trí hình vuông, hình tròn, hình chữ nhật trong trang trí cơ bản thì việc sắp xếp các họa tiết, đường nét hình mảng và đậm nhạt... thường phải tuân theo các nguyên tắc cơ bản của bố cục trang trí. Hình trang trí có thể xem được từ mọi phía mà vẫn tạo hiệu quả thị giác như nhau, không cảm thấy có chiều xuôi, chiều ngược

Thông tin phản hồi cho hoạt động 2

Bài trang trí đường diềm có hòa sắc lạnh điểm nóng đã vận dụng sáng tạo các nguyên tắc cơ bản của bố cục trang trí. Các hình mảng, đường nét, màu sắc và đậm nhạt tạo được sự cân đối hài hòa trong chính thể. Họa tiết hoa cách điệu là mảng chính thể hiện bằng sắc độ vàng nhạt sáng nhất được xen kẽ và nhắc lại bởi họa tiết bướm có sắc tím dịu bổ túc trên nền đậm, trầm của mảng phụ để tạo nên nhịp điệu chạy dài liên tục, những chi tiết có sắc độ sáng của mắt và râu bướm được thể hiện chính xác, công phu như càng được tôn vẻ đẹp bởi sự đơn giản của mảng nền trầm. Cung bậc của sắc màu và đậm nhạt, nhịp điệu của hình mảng và đường nét hoà quyện với nhau tạo nên một vẻ đẹp dịu dàng, không cầu kỳ mà ưa nhìn khiến ta ngắm hoài không chán mắt.

Thông tin phản hồi cho hoạt động 3

Tên hình trang trí	Sự khác nhau	Sự giống nhau		
	<i>Cấu trúc</i>	<i>Nguyên tắc trang trí</i>	<i>Sử dụng họa tiết, đậm nhạt, màu sắc</i>	<i>Phương pháp làm bài</i>
<i>Trang trí đường viền</i>	<i>- Giới hạn 2 đường song song - Kéo dài vô hạn - Nhịp điệu hình sin</i>	<i>- Cân đối, đăng đối, xen kẽ, nhắc lại, phá thế...</i>	<i>Giống nhau</i>	<i>Theo phương pháp cơ bản</i>
<i>Trang trí hình vuông, hình tròn, hình chữ nhật.</i>	<i>- Khép kín - Trọn vẹn - Hướng tâm</i>	<i>- Cân đối, đăng đối, xen kẽ, nhắc lại, phá thế...</i>	<i>Giống nhau</i>	<i>Theo phương pháp cơ bản</i>

Thông tin phản hồi cho hoạt động 4

Bạn có thể so sánh bài tập của mình với bài mẫu xem đã vận dụng các nguyên tắc trang trí một cách nhuần nhuyễn chưa

Thông tin phản hồi cho hoạt động 5

Bạn hãy tự đánh giá bài vẽ của mình theo tiêu chí đánh giá sau:

- Bài vẽ có bố cục hài hoà cân đối, có nhịp điệu.
- Họa tiết phù hợp, có chính, phụ, mảng trống có hình.
- Màu sắc phù hợp với chủ đề.
- Có đủ độ đậm nhạt.

Thông tin phản hồi cho hoạt động 6

Bạn có thể so sánh bài tập của mình với bài mẫu và trao đổi trong nhóm để đánh giá xem bài thực hành của bạn đã làm cho hội trường đẹp, trang trọng và thể hiện được nội dung của buổi lễ chưa?

V. ĐÁNH GIÁ SAU KHI HỌC XONG TIÊU MÔ ĐUN

Mĩ thuật nói chung, trang trí nói riêng là môn thực hành, nên việc đánh giá tiêu mô đun này được thực hiện qua các bài thực hành, ở đó bạn đã vận dụng tất cả tri thức, kinh nghiệm có được trong quá trình học tập của mình, vì vậy kết quả học tập của bạn sau mỗi tiêu mô đun đã phản ánh đúng khả năng học tập của bạn về nhận thức và thực hành. Vấn đề ở chỗ, bạn đã thực sự nghiêm túc để nhận xét, đánh giá cái được và chưa được về kết quả học tập của mình chưa? để có được điều này, bạn hãy cùng đồng nghiệp thảo luận, đánh giá thật rõ ràng, khách quan.